

DISCURS DE L'ALCALDE DE LLEIDA, ÀNGEL ROS, A LA CONFERÈNCIA-ESMORZAR DEL SMARTCITY FÓRUM DE LA NUEVA CIUDAD DE NUEVA ECONOMIA FÒRUM

Smart Cities: ciutats sàvies en capital humà, intel·lectual i social com a valors de progrés i de cohesió social

Tots hem sentit parlar de projectes *smart*, de ciutats *smart* .

Sota aquest paraigua s'han situat iniciatives que van des de l'aprofitament energètic, a l'optimització del reg, passant per gestió d'aparcaments, ús eficient de l' enllumenat i, en general, sensors de magnituds analògiques que generen serveis digitals, xarxes *wifi* en espais públics, etc ...

Una *Smart City*, en la seva visió tradicional o millor inicial, és una ciutat que utilitza les tecnologies de la informació i les comunicacions per poder oferir serveis públics més interactius, més eficients i que generin també oportunitats de progrés per al mateix municipi i tota la ciutadania.

Hem vist com molts d'aquests projectes batejats com a *smart* i amb ús intensiu de tecnologia, han omplert les ciutats de sensors i de *gadgets* tecnològics. Però molts d'aquests projectes no han prosperat. Ha estat impossible passar de la fase de model perquè no poden generalitzar-se, hi ha un problema d'escala i resulten insostenibles.

Aquest no és el camí que ens agradaria emprendre a les nostres ciutats .

I no sóc contrari a l'ús intensiu de tecnologia, sinó que sóc partidari de la incorporació de tecnologia a les infraestructures i a crear serveis nous basats en les TIC . Però això és un major valor de les infraestructures i la creació de serveis que aporten valor. Imprescindible, però sense representar un salt qualitatiu en el concepte de ciutat.

Per a mi, el concepte *Smart City* no vol dir tecnologia al carrer, ni avançar cap a una ciutat més sostenible que aprofiti i optimitzi els recursos per a la gestió.

De fet, la incorporació de tecnologia i coneixement als serveis públics i a les infraestructures és l'evolució natural que també es dona en qualsevol sistema de producció i en qualsevol model empresarial. Però una *Smart City* ha de ser molt més que això. *Smart City* ha de representar un salt qualitatiu en la ciutat des de l'òptica del ciutadà.

El salt qualitatiu és l'aposta pels actius humans i immaterials: educació, cultura, cohesió social, creació de noves oportunitats laborals, atenció a les persones, increment de la pràctica democràtica i formes d'evolució territorial cap a un model de xarxa de ciutats.

Smart City és un concepte associat a tecnologia i a coneixement però, al meu entendre, s'ha d'associar a innovació social. A El País de diumenge, així ho recollia també el Catedràtic de la UAB, Joan Subirats.

Això suposa nous models o sistemes per dur a terme processos que es desenvolupen amb i per als ciutadans. On els beneficiaris o els protagonistes de cadascuna de les accions, són, a la vegada actors de la seva pròpia evolució, el que intensifica el sentiment de pertinença i de ciutadania.

Una ciutat és intel·ligent en la mesura que són intel·ligents i disposen de més oportunitats les persones que l'habiten, empresaris, professionals, els seus treballadors, els seus joves i la seva gent gran.

Una ciutat intel·ligent és la que pren decisions sàvies que generen un impacte positiu en el seu medi urbà, en el seu model productiu i en els seus habitants.

Les ciutats han evolucionat com ho han fet els models econòmics. Des de la societat agrària basada en la terra i en la seva possessió, a la Revolució Industrial on prevalen les màquines i els processos. I a partir del darrer quart del segle XX, l'acció de les tecnologies del coneixement i la capacitat de recerca, d'innovació i d'internacionalització caracteritza l'anomenada societat del coneixement.

En cada fase, l'evolució de l'Economia productiva i, últimament també l'economia financera, ha afectat les ciutats i ha provocat transformacions socials profundes: moviments del món rural a l'urbà en la Revolució Industrial, i deslocalitzacions d'actius industrials i de persones en la revolució del coneixement.

Si en els segles XIX, XX, a les ciutats i els seus governs es concedia la major importància a la construcció d'equipaments físics, en els anys 50 a 70 a Europa, i 60 a 90 a Espanya, el desenvolupament de les ciutats es va mesurar en equipaments i infraestructures físiques.

Ara, les infraestructures imprescindibles són les de coneixement. I el capital humà en el desenvolupament de les ciutats és més important que les infraestructures, els actius de producció i els tecnològics.

En parlar de ciutats intel·ligents, la filosofia ha de ser la que vincula el capital humà, el coneixement i els actius tecnològics.

Smart City és aquella ciutat que, gràcies al saber i a la tecnologia, està més cohesionada, genera més oportunitats als ciutadans, minimitza les fractures digital i social i fomenta la pràctica de la democràcia.

Això requereix educació, tecnologia, polítiques socials, polítiques de promoció de l'activitat econòmica i l'ocupació, polítiques de participació i polítiques de col·laboració en xarxa de ciutats.

Les ciutats han de construir un marc comú de coneixement, entès com a factor de producció urbana, que catalitzi l'aportació de la Informació i les Comunicacions, l'acció educativa i les polítiques de sostenibilitat energètiques i mediambientals.

Hem d'entendre també el concepte de ciutat intel·ligent com un vehicle de transmissió de l'humanisme, a través de la Cultura i dels valors sobre els quals s'ha construït la societat des de l'època clàssica, a l'escenari de l'evolució, que és la ciutat.

A l'antiga Grècia, l'home és, per sobre de tot, un ciutadà . Un grec només concep la seva vida a la ciutat . Aristòtil (Política) escriu que el tret més important que l'home ha de tenir en la polis és virtut cívica. Més enllà del simple fet de viure en comú, cal fer belles accions per al conjunt.

Per als grecs, la ciutat suposa aconseguir l'ideal d'autosuficiència i d'autarquia, i és en la ciutat on l'home arriba a la seva perfecció i a la seva felicitat.

En la mesura que la ciutat grega assoleix els seus objectius, facilita l'aparició d'una vida humana més lliure i millor i afavoreix el sorgiment de la Filosofia.

En aquest primer exemple de *smart city* clàssica, veiem l'íntima relació entre una ciutat enfocada al ciutadà i el desenvolupament del pensament humà.

El Renaixement va buscar en l'antiguitat clàssica la base per construir el moviment intel·lectual, filosòfic i cultural que, a partir de llavors, es va conèixer com a Humanisme .

De nou, l'escenari d'aquest salt endavant és la ciutat, una comunitat que deixa enrere els servilismes i les barreres socials de l'Edat Mitjana i en la qual per primera vegada en centenars d'anys, es reflexiona sobre l'espai públic. "L'aire de les ciutats ens fa lliures".

Abans del Renaixement, la Lliga Hanseàtica va desenvolupar al nord d'Europa una xarxa de ciutats lliures enfocades al comerç, el que suposa un altre exemple de *smart city*, d'agrupació urbana pensada, en aquest cas, per al progrés de l'economia i, per tant , de la societat , en un model global de ciutats.

Les *smart city* del segle XXI han de mantenir l'esperit de les ciutats de la Grècia Antiga i del Renaixement, recollir el seu llegat en termes de progrés cultural, intel·lectual i social. Hem de continuar forjant la virtut cívica que propugnava Aristòtil.

Aquesta virtut cívica moderna, ara vehiculada pel concepte de ciutat intel·ligent, ha de unir l'educació i la tecnologia per generar creació cultural, progrés i benestar .

I ha d'arribar, per sobre de tot, als col·lectius més febles per evitar qualsevol fractura social, tot i que aquesta aparegui amb el nom de fractura digital, eufemisme per ocultar la desigualtat , origen de tota fractura.

La suma de la tecnologia i del capital humà aplicats a la política educativa, social, cultural, de promoció econòmica, de pràctica democràtica i d'acció en xarxa de ciutats són la base de la *smart city*.

Intentaré en els propers minuts situar aquestes sis polítiques en el marc de la ciutat intel·ligent.

1. Política educativa

La *Smart City* ha d'incloure les capacitats educatives que posseeix la ciutat . Una ciutat intel·ligent s'ha d'ocupar dels seus models educatius i de la seva contribució a l'educació en un sentit ampli.

Aquest concepte de ciutat ha de contemplar en primer lloc l'Educació molt més enllà de l'ensenyament reglat i obligatori. Cal entendre la ciutat com una gran escola que ens forma al llarg de tota la vida.

Si mesurem una *smart city* per la intel·ligència dels seus habitants, cadascú de nosaltres hem d'assumir la necessitat de seguir formant-nos, d'aprofundir en la nostra educació de la forma com l'entenia el pedagog Paolo Freire, com una pràctica de llibertat i de reflexió que generi "una acció de l'home sobre el món per transformar-lo".

A través de l'Educació es recull l'herència moral, la conducta, els valors i la cultura de les generacions anteriors. L'Educació és un dels principals processos de socialització formal de cada individu .

Una societat que fracassi en Educació anul·la les possibilitats de desenvolupament personal dels seus ciutadans i de la ciutat com a col·lectiu. La ciutat intel·ligent lluita contra el fracàs escolar. Les tecnologies i la pedagogia estan al servei de la disminució del fracàs i l'absentisme escolar .

Segons l'Informe PISA , els resultats educatius d'Espanya segueixen significativament per sota de la mitjana dels països de l'OCDE, en lectura, en ciència i en matemàtiques.

Les nostres xifres de fracàs escolar són altes, un 24'9 per cent , en comparació amb la mitjana europea, on l'abandonament dels estudis ronda el 14'5 per cent.

Lluitar contra aquest problema és prioritari. Els governs, a escala local o nacional, hem de protegir el dret a una educació de qualitat per a tothom. Si no ho fem , perdrem les immenses oportunitats de desenvolupament que ofereixen la Cultura, el Coneixement i, sobretot, la Creativitat .

2 . Política social

Des de les polítiques socials i educatives dotades de mitjans tecnològics, cal avançar cap a la *Social Innovation City*, un concepte que, de nou, abunda en la condició de l'individu, la seva intel·ligència, la seva iniciativa i la seva tecnologia personal com a màxim desenvolupador de les oportunitats de l'univers *smart* .

La capacitat de la societat del coneixement per provocar o per vèncer fractures és una característica de l'estat evolutiu actual .

La tecnologia ens ha permès convertir antics serveis socials en drets universals en els nostres municipis .

Les aplicacions de robòtica assistencial detecten situacions de risc i permeten un control interactiu i una major atenció a les persones .

La tecnologia al servei de la gent gran, de les persones amb discapacitats i de col·lectius amb especials riscos permet crear o treure barreres en funció de les polítiques socials i de les prioritats econòmiques que s'apliquin .

La ciutat intel·ligent ha de protegir a la gent gran i a la infància, en especial als que puguin quedar exclosos de la societat. I ha d'afavorir que cap col·lectiu quedi al marge del progrés. Una bretxa digital comporta una bretxa també social .

3 . Política cultural

Les *smart cities* hem de procurar que emergeixi la intel·ligència dels seus ciutadans, connectar i, així, apuntalar la Creativitat que fa temps que s'identifica com la nova economia. És la gran aposta que ja realitzen els països emergents: unir la Cultura, la Creativitat i l'Economia per aprofitar les oportunitats d'aquesta era de grans canvis tecnològics i entrar amb força en l'economia del coneixement.

M'estic referint a la indústria cultural.

La Comissió Europea va llançar el 2010 el Llibre verd per Alliberar el potencial de les indústries culturals i creatives i assenyalava les enormes possibilitats de creixement i d'ocupació amb què compta aquest sector i que encara no estan explotades.

La *smart city* al servei de la indústria cultural democratitza l'accés a la cultura, la capitalitza i genera a les nostres ciutats l'activitat econòmica perduda per terciarització del teixit industrial i deslocalització i globalització del sistema productiu.

La tecnologia enriqueix totes les arts i l'educació, i propulsa la difusió dels continguts de manera que es democratitza la Cultura. La mateixa Comissió Europea destaca que la creativitat té arrels locals i que el desenvolupament local i regional de la indústria cultural és el punt de partida per aconseguir l'èxit global.

A Espanya, la indústria cultural representa el 3,5 per cent del Producte Interior Brut, un punt per sota de la mitjana europea, però la meitat que en països com Gran Bretanya.

Després de dècades invertint en infraestructures físiques ara la prioritat han de ser les educatives i culturals.

4 . Polítiques de Promoció Econòmica

En la societat del coneixement, la planificació urbanística local ha situat el teixit industrial fora de les ciutats, en parcs o polígons industrials allunyats en base a criteris econòmics del sòl i a criteris mediambientals i de seguretat. La política de promoció econòmica passava per la creació d'aquestes infraestructures periurbanes.

Avui, la ciutat intel·ligent ha d'abordar la promoció i el foment d'ocupació, especialment entre els joves, basada en la Innovació i en la Creació de nous productes i serveis.

El paradigma perquè una ciutat es consolidi en l'economia del coneixement són els parcs científics, tecnològics i empresarials.

L'èxit de les ciutats ja es mesura per la seva capacitat creativa i innovadora i, en aquest context, els parcs científics constitueixen un dels models que més ha funcionat a Espanya.

Els parcs són un factor de riquesa perquè connecten el talent, projecten innovació i aporten grans dosis de valor afegit al conjunt de la ciutat i de la societat .

5 . Pràctica democràtica

És imprescindible avançar en l'aprofundiment democràtic, en un període en què les institucions europees no han resolt el conflicte democràcia-mercat .

Només institucionalment, amb el convenciment que la crisi de la democràcia es combat amb més democràcia, podrà resoldre's aquest conflicte.

En aquest escenari, els governs locals hem de ser conscients que la ciutat intel·ligent també va lligada a una gestió política intel·ligent, que dilueixi les barreres entre governants i governats. I això es tradueix en dos conceptes bàsics. D'una banda, facilitar la intervenció ciutadana a través de mitjans tecnològics per aconseguir una democràcia participativa. Un major aprofitament de les experiències i capacitat de tots -és a dir, de la societat en xarxa-, promou la legitimitat permanent del govern i genera una ciutat més capaç i inclusiva.

En segon lloc, cal augmentar la transparència de les administracions i assumir aquest concepte com essencial per al bon govern. La correlació transparència- ús intensiu de les tecnologies que és vàlid per a tots els sectors empresarials, facilita un aprofundiment de la democràcia en els governs.

6. Xarxa de ciutats

Hem d'entendre que el nou marc geogràfic cap al qual ens dirigim és una xarxa de ciutats d'àmbit europeu i mundial. La cooperació entre ciutats és un factor de cohesió territorial i de vertebració imprescindible en el nou marc global i eina de resolució de conflictes i de col·laboració internacional.

Europa pot evolucionar cap a un model de grans regions culturals i xarxes de ciutats.

L'economia global i la democratització de l'accés a la cultura troben en la col·laboració i també en la competència entre ciutats un marc ideal per al progrés social del conjunt.

Arribats a aquest punt en què els he parlat d'Educació, Atenció Social, Cultura, Promoció Econòmica, Democràcia i Xarxa de Ciutats, la seva potenciació mitjançant l'ús de tecnologies i el marc que aporta el concepte *Smart City*, i atès que qui els parla és un alcalde, vostès podran pensar: què diu aquest insensat si ara les lleis els retiraran totes aquestes competències i com a màxim hauran escombrar els carrers i ordenar el trànsit, sempre que disposin de recursos per pagar les contractes i les nòmines.

M'agradaria, si molts es fan aquesta pregunta, donar la meva aproximació a la filosofia d'aquestes noves lleis, i no és una altra visió que la distinció que realitzo entre competències i responsabilitat.

Una llei pot treure competències educatives o socials al govern de les ciutats però no pot esborrar la responsabilitat d'un alcalde o alcaldessa sobre l'Educació o el Benestar Social dels Ciutadans.

I no pot perquè els ciutadans s'ho reclamaran i està a la base fundacional de les nostres ciutats i dels seus governs, els més antics i consolidats de la societat.

Al final, el que és obvi s'imposa i les responsabilitats per a les quals no tinguem competències haurem exercir-les, ja sigui per delegació d'altres administracions o de

forma estrictament municipal, amb recursos propis, manejant les tres variables: pressió fiscal, eficiència en la gestió i prioritització política.

Per desenvolupar les potencialitats de la societat del coneixement i les tecnologies associades a aquestes, en la societat actual, i avançar cap a una ciutat intel·ligent al servei del progrés dels ciutadans són necessàries: polítiques, formes de gestió i estratègies tecnològiques.

El conjunt d'aquestes propostes constitueixen un decàleg per a desenvolupament de Ciutats Intel·ligents.

En primer lloc, propostes polítiques.

1 . Exercir competències educatives des de les ciutats en tots els àmbits curriculars i especialment en les situacions de risc.

2 . Mantenir les competències d'atenció social amb caràcter general i especialment per a col·lectius amb dificultats especials, i abordar les desigualtats des de l'òptica de drets universals.

3. Obtenir i desenvolupar competències de promoció econòmica, innovació i foment de l'ocupació.

4. Aprofundiment de la democràcia mitjançant noves formes de participació i increment de la transparència en els governs, i creació de plataformes de participació ciutadana basades en sistemes tecnològics.

En segon lloc, propostes en matèria de gestió.

5. Implicació local en els models d'innovació, especialment en el paradigma de Parcs Científics i Tecnològics, al costat de les altres administracions.

6. Desenvolupament d'accions que promoguin la innovació des de l'àmbit urbanístic i en les compres públiques.

7. Cerca de l'eficiència en la gestió mitjançant reformes en l'Administració i ús de les tecnologies.

I en tercer lloc, propostes tecnològiques.

8. Incorporació de tecnologia en les infraestructures i en els serveis públics i creació de nous serveis al ciutadà basats en les tecnologies d'informació i comunicació.

9. Ús de les infraestructures *smart* per a la creació i la indústria cultural.

10. Foment dels clústers tecnològics en les ciutats i en les xarxes de ciutats. El model espanyol de campus d'excel·lència internacional per a les universitats és un exemple.

Acabo. La ciutat intel·ligent és la que alinea les polítiques educatives, tecnològiques i del coneixement amb les polítiques de promoció econòmica, socials i culturals.

Les ciutats són l'espai on es construeix una societat i es desenvolupa la persona en totes les seves dimensions. La societat, en temps de canvi social com l'actual, reclama una nova política que coincideix amb els principis que tradicionalment han guiat les polítiques de progrés: la igualtat entre els ciutadans, el benestar material i cultural i l'exercici de la democràcia.

Una ciutat és intel·ligent quan utilitza els mitjans disponibles en cada moment per fomentar el progrés i la igualtat dels ciutadans.

Moltes gràcies

Àngel Ros i Domingo

Alcalde de Lleida

Madrid, 4 de febrer de 2014